

MÉS INFORMACIÓ
a <http://efirecom.ctfc.cat>

Conjunt d'eines de comunicació per a periodistes i comunicadors.

Conjunt d'eines de comunicació per a nens, joves i professors.

Conjunt d'eines de comunicació per a veïns i municipis.

Fotos: CTFC

Consorti:

Centre Tecnològic Forestal de Catalunya – CTFC, Espanya; Fundació de Ecologia del Foc i Gestió de Incendis Pau Costa Alcubierre – FPC, Espanya; EFIMED, Espanya, EEIG FORESPIR, França; Direcció General de Boscs de Tunísia, Tunísia; i Universitat Hadj Lakhdar Batna, Algèria.

Co-financed by the EU-Union
Civil Protection Mechanism

efirecom.ctfc.cat | efirecom@ctfc.es

Nota Informativa | Desembre 2016

INCENDIS FORESTALS: Creant una societat resilient

LA NECESSITAT D'UN NOU PARADIGMA

Els incendis són una pertorbació natural en molts ecosistemes de la regió mediterrània. No obstant, quan són capaços de cremar mig milió d'hectàrees any rere any, esdevenen una greu amenaça. El problema esdevé major quan la població desconeix els riscos i la manera d'actuar en cas d'incendi, situació que requereix protegir a les persones i infraestructures en aquelles zones urbanes en contacte amb la trama forestal, comprometent els recursos disponibles per a la prevenció i extinció d'incendis. Amb tot, resulta imprescindible promoure la conscienciació de l'exposició al risc i de la capacitat d'autoprotecció, per tal de reduir els costos socials, econòmics i mediambientals dels incendis forestals.

PER QUÈ ES CREMEN ELS BOSCOS?

La gran majoria, en un 95% dels casos, els incendis forestals al Mediterrani són deguts a l'acció humana, fonamentalment per negligències o accidents com cremes agrícoles que s'escapen, guspises de motors o línies elèctriques, fumadors o pel l'ús inapropiat de barbacoes.

Tan sols el 2,6% dels incendis es classifiquen com a gran incendi forestal, i no obstant, aquests són els responsables del 80% de la superfície cremada anualment. La ignició, combinada amb unes condicions meteorològiques propenses (temperatures superiors a 30°C, velocitats del vent superiors a 30km/h i humitats relatives inferiors al 30%) i amb una gran quantitat i continuïtat de vegetació forestal que actua com a combustible, permeten que el foc propagui ràpidament i en alta intensitat, generant incendis catastròfics.

A aquesta situació cal afegir-hi els efectes de les prediccions del canvi climàtic, que resulta en incendis més freqüents i intensos.

- **“Els incendis estan sempre provocats o causats per piròmans”:** Tot i que en algunes ocasions els piròmans estan darrera del origen del foc, molts altres incendis s'originen per negligències o accidents (guspises de motors o línies elèctriques, practiques agrícoles, etc.). Un percentatge no menyspreable dels incendis són originats per causes naturals, principalment els llamps.
- **“L'objectiu és no tenir cap incendi forestal”:** La idea no és eliminar completament el foc, ja que els incendis de baixa intensitat poden ser beneficiosos per l'ecosistema, i molts tipus de vegetació el poden tolerar. El necessari és reduir els incendis d'alta intensitat, o catastròfics, a través de la gestió de la vegetació dels boscos i a escala de paisatge, incorporant inclús l'ús de les cremes controlades quant sigui adequat.
- **“L'administració és l'única responsable de protegir-me a mi i als meus bens, ja que jo ja pago els meus impostos”:** Això no és cert del tot. Els incendis forestals afecten a tots els actors socials, i per tant tots ells tenen una part de responsabilitat sobre el risc d'incendi. Les mesures preventives han de ser assumides per totes les parts per igual. A través d'una estratègia integrada, tots els actors s'han de corresponsabilitzar i participar de la gestió del risc d'incendi.

PERÒ, PER QUÈ EN L'ACTUALITAT HI HAN MÉS INCENDIS ALS PAISATGES MEDITERRANIS QUE EN EL PASSAT?

Fonamentalment perquè durant les darreres dècades hem anat acumulant molta vegetació en ell. L'abandonament de terres de cultiu i de pastures, el despoblament rural i la reducció dels aprofitaments forestals, han generat uns paisatges amb boscos més continus, densos i extensos, capaços de sostenir incendis que propaguen en alta intensitat en grans superfícies. Tradicionalment, la presència de ramats al bosc permet mantindre una baixa quantitat de combustible al sotabosc. El mateix succeeix amb l'aprofitament de la fusta com a matèria prima, o com a llenyes per cuinar o escalfar la llar.

L'abandonament d'aquestes activitats genera estructures de bosc amb continuïtat vertical i horitzontal de la vegetació, anant des del matollar fins a les capçades dels arbres. Aquesta gran quantitat de combustible disponible, amb les condicions ambientals propenses i recurrents, facilita l'aparició d'incendis virulents que propaguen sense control.

COMUNITATS EN SITUACIÓ DE RISC

Tots els països, també els mediterranis, es recolzen en l'extinció com a principal eina de control d'incendis. No obstant, inclús als països amb majors inversions en els recursos humans i tecnològics més avançats, veuen com els incendis d'alta intensitat superen la capacitat d'extinció.

En paral·lel, l'urbanisme difús ha generat paisatges urbans i forestals entrelaçats, on el contacte entre la forest i les vivendes és molt present. Aquesta situació genera, per un costat, un augment del risc d'ignicions, però sobretot, en cas d'incendi compromet la seguretat de les persones, vivendes i infraestructures, així com el mateix servei d'extinció. Els municipis i les comunitats han d'estar alerta i ser conscients de l'alt risc d'incendi, adoptant els plans de prevenció i d'actuació necessaris en cas d'emergència.

QUÈ PODEM FER?

1

Posar el focus en la prevenció

Actuar preventivament és l'estratègia de mitigació del risc més rentable i eficient que una agència o comunitat pot implementar.

Anualment s'assignen molts recursos a l'extinció d'incendis, i caldria emperò donar la mateixa prioritat a les polítiques de prevenció. Al reduir el combustible es redueixen els incendis. Per a ser efectiu, cal abordar la prevenció a l'escala de paisatge, actuant sobre la continuïtat vertical i horitzontal del combustible i les àrees forestals pròximes als nuclis habitats i les infraestructures, promovent una gestió forestal que redueixi el risc de propagació d'incendis, arribant a incorporar fins i tot l'ús de les cremes controlades com a eina per a la reducció del combustible en determinades àrees.

És fonamental integrar el risc d'incendi dins l'ordenació del territori, i sensibilitzar i promoure la prevenció i la cultura del risc entre la població afectada, així com als diferents actors del territori implicats.

2

L'autoprotecció

Els habitants de zones d'interfície urbana-forestal (urbanitzacions o nuclis urbans en contacte amb el bosc) poden dur a terme diverses accions per a protegir-se del impacte de les flames en cas d'incendi, com per exemple:

- Mantindre una zona tampó, eliminant la vegetació morta i reduint la densitat d'arbustos i arbres dins d'un perímetre de 35m al voltant de la casa.
- Utilitzar materials de construcció resistent al foc.
- Seleccionar plantes de jardineria resistent al foc o, menys inflamables.

Tot i així, en cas d'emergència, es recomana que cada família conegui què fer, tenint en compte:

- Plans de comunicació comunitària.
- Punts de trobada fora de les zones de risc.
- Rutes d'evacuació segures des de les àrees de perill.

3

Cap a una societat més informada

Hi ha una gran quantitat de Canals de comunicació que tracten els incendis forestals, i part de la informació que es difon, s'assumeix incorrectament per part de la societat (el que pot tenir conseqüències directes negatives). A continuació, s'enumeren algunes de les percepcions comunament assumides per la societat i la realitat existent darrera la mateixa:

- **“La tala d'arbres és nefasta pel medi ambient”**: Molta gent veu com quelcom negatiu la tala d'arbres i no obstant no són conscients dels serveis que ofereix la gestió forestal, especialment en referència a la protecció front els incendis forestals d'alta intensitat. A través de la creació d'estructures de bosc amb baixes càrregues de combustible, podem reduir la intensitat del foc, facilitant així l'extinció del incendi i provocant un menor impacte al ecosistema.
- **“El foc és la causa del problema, no la conseqüència”**: En realitat, és justament el contrari. L'actual situació de risc d'incendi és conseqüència d'un conjunt de decisions polítiques i de planificació urbana i del medi rural, que han generat per un costat grans extensions de boscos sense gestió, i per l'altre, nuclis de població en contacte amb la trama forestal i un major risc d'ignició degut a l'activitat humana.
- **“Tots els incendis, sense excepció, són negatius i catastròfics”**: Això no és cert del tot, ja que el foc és una pertorbació essencial del ecosistema en moltes regions del món, on és i resulta necessari per al rejuveniment del bosc o el manteniment de la seva vitalitat.
- **“La millor manera d'evitar i lluitar contra els incendis és la solució tecnològica, per tant, com més eficaç sigui, menys incendis esdevindran”**: Cada vegada més sovint, gestors, membres del cos de bombers i investigadors, indiquen conjuntament que hem assolit el límit de la nostra capacitat de lluitar contra les flames a través dels medis tècnics. La comunitat d'incendis afirma que la clau per prevenir futurs incendis catastròfics, és mitjançant una gestió forestal adequada i orientada a la prevenció d'incendis.